

**ZE IS
ONWEERSTAANBAAR**

**DAT
LENTEBRIESJE**

Loesje

Postbus 1045
6601 BA Arnhem www.loesje.nl

2005
Jaarverslag VODO

Vooraf	1
Onze missie	3
Onze realisaties	4
Lokaal beleid	5
Vlaams Beleid	8
Federaal beleid	9
Internationaal beleid	10
De vergeten prioriteit van de G8	12
Thematische werkgroepen	14
Diversen	18
Communicatie	20
Tot Slot	21

*“ik ben van
na de oorlog
en dat wil
ik graag zo
houden”*

Dat was de slogan in de jaren tachtig in de strijd tegen de kernwapens.

Ondertussen heeft al menig oorlog gewoed of is nog bezig. Maar zolang wij, als natie daar geen actieve in-menging hebben voelen we ons daar ook geen strijdende partij. Het “Ik ben van na de oorlog” is helaas wishful thinking, daar ons Westerse levenswijze er actief voor zorgt dat er oorlog is en blijft.

Mensen zijn bang, voelen zich bedreigd in hun bestaan en zoeken naar uitwegen. Het betreft hier sociale onzekerheid, culturele onzekerheid, economische onzekerheid en ook steeds meer de ecologische onzekerheid. In de Standaard van 7 febr. 2006 stond te lezen dat Vlamingen de milieuvervuiling als de grootste bedreiging zagen voor hun toekomst.

Eurostat peilde in september en oktober 2005 naar de zaken die de Belgen als grootste bedreiging voor hun voortbestaan ervaren. Daaruit bleek dat niets de circa 1.000 ondervraagden meer angst inboezemt dan vervuiling (76 procent). Misdaad jaagt de Belg

minder schrik aan. Slechts 27 procent van de ondervraagden heeft er angst voor. Tweëntwintig procent van de Belgen vreest slachtoffer te worden van terrorisme.

Volgens Roy Woodbridge, de auteur van “The Next World War” (2004) is die ecologische aftakeling onze grote vijand. Het zullen de gevolgen zijn van die teloorgang die fatale consequenties heeft voor de hele bevolking en die ons voortbestaan bedreigen.

Michael Renner, beschreef reeds in “Fighting for Survival” (1996) dat we niet worden bedreigd door legers en militairen, maar door sociaal onrecht en de afbraak van de eco-systemen. Soldaten en tanks zijn voor hem eerder irrelevant, en meer een obstakel om de problemen op te lossen. Renner is er voorstander van dat wereldleiders en burgers een nieuw soort van terminologie hanteren om hun veiligheid te definiëren, en dit niet alleen moeten overlaten aan de oorlogszuchtige instanties.

In de nadagen van de Koude Oorlog is het voor iedereen duidelijk dat niet de opkomst van de legers de vrede bedreigen, maar de natuurrampen, de uitputting van de olievoorraden, de vluchtelingen die door de wereld dolen, de frustraties door eeuwenlange onderdrukking van grote groepen mensen, maakt dat de onzekerheid niet meer zozeer tussen de staten is als wel binnen de natiestaten.

De trieste werkelijkheid zorgt paradoxaal genoeg zelf voor hoop:

grensoverschrijdendenatuurrampen geven nieuwe mogelijkheden om te komen tot vredesbesprekingen. De Tsunami van december 2004 zorgde ervoor dat de dialoog tussen de rebellen op Atjeh (Aceh) en de Indonesische regering weer is opgestart na 30 jaar felle strijd.

Duseenmodernbegripvanveiligheid kan niet meer louter worden gebaseerd op het voorkómen van nationale conflicten, maar ook op de gezamenlijke aanpak voor globale veiligheid en toekomstperspectief.

In plaats van de huidige status quo te verdedigen, vraagt een duurzaam veiligheidsgevoel een revolutionaire ommezwaai in denken, handelen, produceren, communiceren en politiek bedrijven.

En enige haast is geboden, want de problemen groeien sneller dan dat er oplossingen worden gevonden, en erger nog, dat ze worden geïmplementeerd.

In het politieke denken zit men nog zó vastgeroest in de idee dat economische groei de oplossing zal zijn voor alle problemen. Zowel sociaal als ecologisch. Dat idee is meer dan achterhaald. Natuurlijk is voor vele regio's en sectoren economische groei noodzakelijk en wenselijk, maar dan niet zoals we eeuwen gewend zijn, door uitputting van mens en milieu.

Het recentste rapport van World-watch, The State of the World 2006, staat helemaal in het teken van de economische vooruitgang van China en India. Sunita Narian, directrice van het befaamde

Indiase "Centre for Science and Environment (CSE)", formuleert het als volgt in het voorwoord:

"Het Westerse model van groei die India en China wenst te volgen is intrinsiek giftig. Het gebruikt zeer veel grondstoffen –energie en materialen- en produceert tonnen afval. De geïndustrialiseerde wereld heeft een aantal negatieve gevolgen kunnen verzachten door middel van hoge technologische en financiële investeringen. Maar.. het blijft ver achter bij de problemen die het systeem creëert. India en China hebben geen andere keuze om het traject naar Duurzame Ontwikkeling te heruitvinden. Met hun groeiende economie, hun uitdijende ecologische voetafdruk, en toenemende politieke macht, zullen India en China deel moeten gaan uitmaken van een globale betrachting om een duurzame wereldeconomie op te bouwen. Maar deze oproep voor een grote ommezwaai zal ook moeten worden gehoord in de Verenigde Staten waar de ecologische voetafdruk het grootst is van allemaal".

De gevaarlijke dreiging die de planeet en de mensheid ondervindt is afkomstig van de onevenredige economische groei, de overdreven winsten, het ongelimiteerd opsouperen van natuurlijke hulpbronnen, en de onnodige consumptie van een groeiende groep rijken. Economische groei is niet altijd de oplossing, maar we moeten toe naar een rechtvaardige verdeling van de economische mogelijkheden binnen de grenzen die de planeet ons aangeeft. En die grenzen zijn inmiddels aangegeven. Dus dit proces zal helaas niet altijd de zo

begeerde "win-win" situatie voor iederéén geven...

We moeten onze energie niet louter steken in armoedebestrijding, maar vooral bezig gaan met rijkdom bestrijding. "**Wealth reduction**" zou bovenaan op de agenda moeten staan in de Millennium Doelstellingen (MDG).

Eveline Herfkens, coördinatrice van de MDG-campagne van de VN, is helaas één van de grootste pleitbezorgsters van de idee "armoedebestrijding". Haar discours is dat van de Wereldbank, haar vroegere werkgever, waarin economische groei als wondermiddel wordt aangeboden voor elk probleem. Dus daar hoeven we niet veel van te verwachten.

Het is zoals Francine Mestrum (Universiteit Brussel) het verwoordt: *"Het enig echte alternatief dat nodig is en dat er nog lang niet is, is voor de rijken. Zij zijn de enigen die echt moeten veranderen, om hun rijkdom te verdelen, om de ecologische draagkracht van de aarde te respecteren. Veel te veel gaat men voor de oplossing van de armoede kijken naar de armen en probeert men hun leven te*

veranderen. De oplossing voor de armoede ligt echter bij de rijken, bij hun onstilbare honger naar macht en rijkdom, bij hun levenswijze, hun behoeften, verlangens en verkwistingen".

De feitelijke cijfers van de ecologische voetafdruk laten ons zien dat als de arme landen zich gaan ontwikkelen zoals de industrielanden dit de draagkracht van de aarde ver te boven zal gaan. En dat is funest voor ons allemaal. Dus als we de kloof willen dichtten tussen arm en rijk, zullen we ons moeten concentreren op de aftopping van de rijkdom en het "giftige westerse model van economische groei", om de woorden van Sunita Narian te gebruiken. Dit model produceert namelijk een groot gevoel van onveiligheid wereldwijd en oorlog.

Dit model ombuigen is de grote uitdaging van VODO, binnen haar internationale netwerken, met haar geestesgenoten in het Zuiden, en samen met haar leden.

Werken aan Duurzame Ontwikkeling is werken aan generaties "van na de oorlog".

Het VODO-team:

Leida Rijnhout (coördinator, en internationaal/federaal/Vlaams beleid)
Geert Fremout (beleidsmedewerker –internationaal/federaal/Vlaams beleid)
Thomas Ducheyne (beleidsmedewerker Lokale Agenda 21/Zacht Geritsel), Deirdre Maes (stafmedewerker Lokale Agenda 21/vorming)
Miet Mullens (administratieve ondersteuning)
Anke van Altena (stafmedewerker promotie en communicatie).

Het Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling (VODO vzw) werd opgericht op 19 november 1990.

Oorspronkelijk ging het om een informeel overleg tussen mensen uit de derdewereld-, de milieu-, de vredes-, de vrouwen- en de progressieve boerenbeweging. Zij werkten ten persoonlijke titel en vrijwillig aan een meer gecoördineerde werking rond Duurzame Ontwikkeling.

Na de UNCED-conferentie (Rio de Janeiro, juni 1992) werd VODO van een overleg tussen individuen omgevormd tot een overleg tussen organisaties uit de nieuwe sociale bewegingen. VODO was lange tijd gestructureerd als een feitelijke organisatie.

In mei 1998 werden we een vzw met als doel het maatschappelijk debat over Duurzame Ontwikkeling te stimuleren en mee vorm te geven. De nadruk ligt daarbij op versterken van overleg tussen lidorganisaties, zoeken naar gezamenlijke doelstellingen, opzetten van gezamenlijke initiatieven, verrichten van studiewerk, aanmaken van instrumenten en

actieve beleidsbeïnvloeding.

In 2004 voerde VODO een kern-takendebat met haar leden, bestuur en secretariaatsmedewerkers. De maatschappelijke context was veranderd en als overleg speelden we hierop in.

De grootste verandering was dat Duurzame Ontwikkeling van een globaal concept steeds meer een (politiek) beleidskader werd, en eigen structuren kreeg.

Van VODO wordt steeds meer verwacht dat we ons standpunt bepalen en sterker inspelen op actuele beleidsbeslissingen. Vanuit het kerntakendebat werden volgende strategische doelstellingen geformuleerd:

1. VODO geeft een progressieve invulling aan DO (STUDIE-FUNCTIE),
2. VODO is het aanspreekpunt voor overheden, organisaties en individuen (COÖRDINATIEFUNCTIE),
3. VODO maakt tav de leden werk van DO als verbindend thema (DRAAISCHIJFFUNCTIE),
4. VODO stimuleert de vertaling van DO naar de dagelijkse praktijk, (ONTWIKKELINGSFUNCTIE),
5. VODO beïnvloedt het beleid (POLITIEKE LOBBYFUNCTIE),
6. VODO is aanwezig op publieke fora (VERTEGENWOORDIGINGS-FUNCTIE),
7. VODO werkt voortdurend aan interne en externe professionalisering (EXPERTENFUNCTIE).

INTEGRATIE IN EEN KLEURRIJKE SAMENLEVING

»JA
DAAR HEB JE
WEL WAT
ZELFVERTROUWEN
VOOR NODIG«

Loesje

0801 744444
www.vodo.be

IN HET VERLEDEN

VODO heeft een aantal noemenswaardige successen geboekt en krijgt daardoor een plaats in het "traditionele middenveld". Voor ons bereik onderverdeeld in de bekende sectoren Noord/Zuid, milieu, vrede. VODO is in staat geweest om de drie sectoren te sensibiliseren inzake Duurzame Ontwikkeling en hen te overtuigen dat het belangrijk is om **samen te werken** en over de eigen ideologische en sectoriële grenzen heen te kijken. We zijn er nog lang niet, maar toch...

De **Ecologische Voetafdruk** is met succes geïntroduceerd in Vlaanderen, dankzij VODO en de leden die dit concept actief hebben gepromoot. Hetzelfde geldt voor het nieuwere idee van de **Ecologische Schuld**. Beide concepten belichten de mondiale realiteit op een andere manier, en tonen aan dat milieubewustzijn (duurzame productie- en consumptiepatronen) leidt tot eerlijkere en duurzamere ontwikkelingskansen voor het Zuiden.

De **Werkgroep Landbouw**, waar milieubelangen in het Noorden en de sociaal-economische belangen van

Onze realisaties

het Zuiden wel eens botsten, kwam tot een goede en werkbare definitie van Duurzame landbouw. Hier wordt de meerwaarde gevoeld van sámen te werken, in plaats van sectorale belangen tegen elkaar op te zetten.

Al vrij vroeg in onze geschiedenis als overleg vonden we dat we de slogan 'Think Global, Act Local' in daden moesten omzetten. Ooit begonnen met het Klimaatverbond, wordt hieraan nu op een meer structurele manier gestalte gegeven door het **Steunpunt Lokale Agenda 21**.

Bij politiek en leden zetten we het nefaste effect van klimaatverandering op de ontwikkelingskansen in de Zuiderse landen op de agenda. Deels is dat als onderdeel van onze activiteiten rond ecologische schuld (kool-stofschuld), maar ook door onze inspanningen om te komen tot een **coherent klimaat- en N/Z-beleid**.

KORTE BLIK OP 2005

Beleidsmatig heeft VODO met argusogen opgevolgd wat er in Vlaanderen eindelijk begon te bewegen rond de verankering van Duurzame Ontwikkeling. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het kabinet van de Minister President Yves Leterme. De voorbereidingen voor deze verankering is gedaan door de amb-tenaren en de vorige minister van Leefmilieu. Op zich een goede zaak dat Duurzame Ontwikkeling nu verder wordt verbreed naar andere beleidsdomeinen en dat de verantwoordelijk valt onder de Minister President. Maar elk voordeel heeft zijn nadeel, namelijk dat Duurzame Ontwikkeling onder een

Minister president snel 'Business as Usual' wordt, (lees: een bevestiging van het regeerakkoord). De eerste drafts van de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling zijn gepasseerd, en we stellen nu al vast dat er weinig bakens zullen worden verzet. In 2006 zullen de plannen verder tot uitvoering moeten worden gebracht.

De campagne "**Duurzame Gemeenten**" is voorbereid en gelanceerd in 2005.

De **duurzaamheidsspiegel** is het instrument dat wordt ingezet om het lokale middenveld en de verantwoordelijke ambtenaren bij elkaar te brengen en de discussie op gang te brengen over hoe te werken aan Duurzame Ontwikkeling op lokaal niveau. In 2006 worden de resultaten bekend gemaakt en weten we welke gemeente er het hardst werkt aan Duurzame Ontwikkeling. Spiegeltje, spiegeltje aan de wand .....

In december 2005 vond er in Montreal een opvolgingsvergadering plaats van het **Kyoto-protocol**, dat 16 februari in werking is getreden, na de ratificatie door Rusland. Belangrijkste bekommernis is wat we gaan doen nadat het huidige Kyotoprotocol is afgelopen. Dat is in 2012. De resultaten waren matig positief: houden wat we hebben, maar er zullen meer inspanningen gedaan moeten worden om tot goede resultaten te komen. VODO heeft als voorbereiding voor deze conferentie een (ondertussen zeer gewaardeerde) publikatie uitgebracht: "Het zengende Zuiden, De uitdaging van een samenhangend klimaat- en noordzuidbeleid"

STEUNPUNT LA 21

In 2005 ging het steunpunt Lokale Agenda 21 zijn derde werkjaar in. SLA 21 heeft als doel een lokale vertaling te geven aan Duurzame Ontwikkeling. Het actiekader hiervoor is Lokale Agenda 21. Vlaggenschip van onze werking is de duurzaamheidsspiegel. Dit jaar omvatte zowel de afronding van het pilootproject van 2004-2005 als de start van de campagne 2005-2006. Een erg hectisch jaar dus.

DUURZAAMHEIDSSPIEGEL

De duurzaamheidsspiegel is een checklist die nagaat hoe duurzaam het beleid van een gemeente is. Doelstelling is lokaal een dialoog op gang te zetten tussen stakeholders en ambtenaren, en politici. De spiegel is het speerpunt van de SLA 21-werking. In 2005 werd enerzijds de werking van de eerste spiegel afgerond en geëvalueerd.

Er werden ook nog een paar gemeenten begeleid bij de invulling van de

spiegel (Gent en Wachtebeke). Dat had nog heel wat voeten in de aarde. De start van de nieuwe editie werd hierdoor aanzienlijk vertraagd. Het was vooral door opmerkingen vanuit de Noord-Zuidbeweging dat de spiegel grondig werd herzien. Vervolgens werd de spiegel intens besproken met de lokale partners en binnen de werkgroepen van SLA 21 en Tandem.

De spiegel past in de campagne Duurzame Gemeenten, wat betekent dat de milieubeweging en de noord-zuidbeweging met elkaar overleg plegen en samenwerken in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen. Zo werd er afgesproken extra aandacht te besteden aan het luik participatie. Vandaar dat ook in de Spiegel participatie – wel eens de vierde pijler van Duurzame Ontwikkeling genoemd- een eerste afzonderlijk luik is geworden.

Er werd volledig afgestapt van de vorige indeling, die bestond uit drie luiken (Duurzame Ontwikkeling, Milieu en Noord-Zuid). Deze drie pijlers werden geïntegreerd en er werd meer aandacht besteed aan sociaal beleid. Om de duurzaamheidsspiegel optimaal in te passen in de Campagne Duurzame Gemeenten, houdt ze rekening met de inhoud en de indeling van de memoranda van de milieu en Noord-Zuidbeweging.

Lokaal beleid

Het gevolg is dat de nieuwe duurzaamheidsspiegel veel meer dan de oude, opgebouwd is volgens de principes van duurzaamheid (participatie en integratie). Nadeel is wel dat de drempel om hem in te vullen mogelijk hoger ligt.

Rond juni was de nieuwe duurzaamheidsspiegel af en kon de communicatiecampagne beginnen. In juni werd een folder verspreid waarin ook de werking van het Steunpunt Lokale Agenda 21 kort werd uitgelegd. En in september werd een gedrukte versie van de duurzaamheidsspiegel naar alle gemeenten in viervoud opgestuurd. Zij konden bijkomende exemplaren bestellen. Dit bleek een succes: de 3.000 gedrukte exemplaren gingen allemaal de deur uit. Er dienden dus exemplaren bijgedrukt worden. Daarnaast werd er ook over de duurzaamheidsspiegel gecommuniceerd in de provinciale kranten van 11.11.11, in de Tandemmail en in de Tandemhandleiding. Ze zit ook in de Tandemkoffer. Dat is een aanbod van projecten die door de milieubeweging wordt aangeboden aan gemeenten en lokale verenigingen in een denkbeeldige koffer. De spiegel wordt dus ook via de milieubeweging meegenomen naar de lokale verenigingen en gemeentebesturen. Op het einde van het jaar bleken 55 gemeenten interesse in de spiegel te tonen.

In december 2005 werden er provinciale infoavonden georganiseerd. Deze infoavonden zijn een samenwerking tussen 11.11.11 en Tandem. Vanuit de overlegfunctie van SLA21 speelde SLA21 een coördinerende en bemiddelende rol tussen de N/Z-beweging en de milieubeweging. Op de vergadering van de werkgroep werden zowel praktische als inhoudelijke afspraken gemaakt. SLA21 zorgde ook voor (de layout van) de folder en de Powerpoint presentatie.

Hoewel de vormingen qua opkomst geen daverend succes waren, was dit voor beide sectoren vooral een schoorvoetende eerste kennismaking met elkaar, zeker op lokaal vlak. Op de vergadering van SLA21 is er dan ook op aangedrongen dat SLA21 deze rol in de toekomst blijft spelen. Deze lokale toenadering tussen beide sectoren werd als een grote stap voorwaarts gezien.

VORMINGEN

Ons vormingspakket bestaat klassiek uit de vorming van de Ecologische Voetafdruk en een vorming over Duurzaam Lokaal beleid. Er werden in 2005 door SLA 21 vijf vormingen gegeven, nl. in Haacht, Ieper, Geel, Bocholt en VVSG Internationaal. Van de vier gemeentelijk vormingen ging het om twee milieuraden

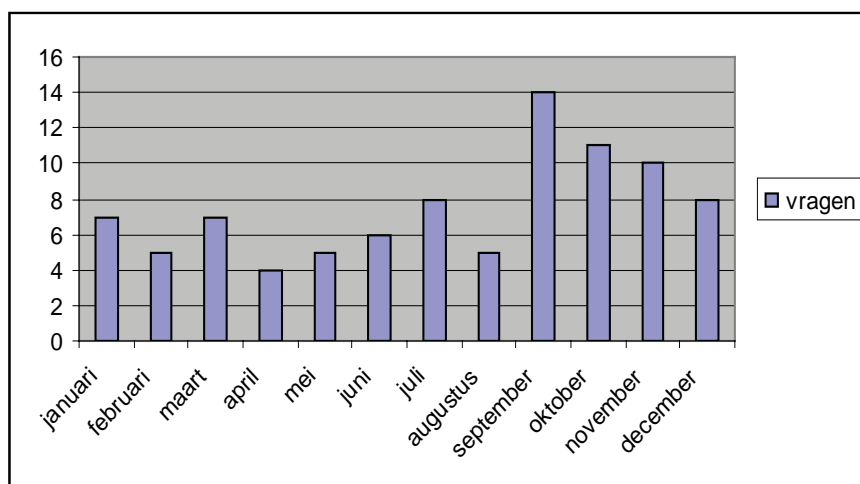
(waarvan één open), Eén GROS en één gemeenschappelijke vergadering GROS en Milieu. De vormingen hadden de Voetafdruk als onderwerp, de drie anderen LA 21 of duurzaam lokaal beleid.

AANSPREEKPUNT

Ons aanspreekpunt kon zich verheugen op bijna 100 vragen. Vragen komen vooral vanuit de ambtenarij, zelden vanuit het lokale middenveld. Onze ervaring is dat ambtenaren makkelijker aan de duurzaamheidskar trekken dan lokale middenveldsgroepen. En dan hebben we het vooral over milieu-, duurzaamheids- en N/Z-ambtenaren. Over ambtenaren uit andere sectoren durven we dergelijke boude uitspraken niet te doen. De meeste vragen gaan over SLA 21, vooral uitleg over waarmee

we bezig zijn, de instrumenten die we ontwikkelen,... Erg grote filosofische vragen over Duurzame Ontwikkeling of Lokale Agenda 21 krijgen we zelden. Lokale mensen zijn vooral op zoek naar praktische handvaten om duurzame ontwikkeling te vertalen. Onze werking is in 2005 ook aangepast aan dit gegeven, qua dienstverlening aan lokale groepen en ambtenaren. Op het secretariaat blijven we de theoretische verhandelingen over lokaal beleid uiteraard wel volgen.

Uit de vragen – en ook dat is een vast gegeven in onze werking – merken we dat de lokale doelgroepen vooral in het najaar in actie schieten. Dan worden jaarplannen immers nageplozen en stelt men vast dat een aantal dingen nog dringend dienen gerealiseerd te worden. SLA 21 to the rescue.

DUURZAAMHEIDSTOETS

Een tweede instrument waarrond we werken is de duurzaamheidstoets. De toets is een instrument aan de hand waarvan men het 'duurzaamheidsgehalte' van projecten en maatregelen nagaat. In tegenstelling tot de spiegel wordt het toegepast op individuele maatregelen, niet op het totale beleid. Het is niet de bedoeling dat hierrond intensief campagne wordt gevoerd. Wel dat dit instrument aan middenveld, verenigingen, adviesraden wordt aangeboden om adviezen mbt duurzaam lokaal beleid beter te kunnen te stroomlijnen. In 2005 werd er een prototype van toets ontwikkeld en werd er overleg gepleegd met de provincie Vlaams Brabant, De Panne en Hasselt.

INFORMATIEFUNCTIE

Voor onze bibliotheek eindigde het jaar wat in mineur omdat onze bibliothecaris Paul Mariman besloot zijn leesbril aan de wilgen te hangen. Een beslissing waarvoor we natuurlijk alle respect hebben gezien de jarenlange en belangenloze inzet gecombineerd met de leeftijd van Paul en dat je van een vrijwilliger moeilijk een engagement kan verwachten tot in het oneindige. Maar het laat de intellectueel in ons toch wat verweesd achter.

Tweede opdracht die we hebben is de inventarisatie van goede praktijkvoorbeelden. Die oefening wordt bemoeilijkt omdat de manier waarop men duurzame ontwikkeling invult, nogal sterk kan verschillen. We verzamelen ook veel grijze literatuur ('grijs' betekent lectuur die normaal niet in een bibliotheek wordt opgenomen zoals werkrapporten, brochures,...) met betrekking tot Lokale Agenda 21, daar dat een goed inzicht geeft op de interne processen.

COMMUNICATIE

De website van SLA 21 werd wat bijgeschaafd maar niet volledig vernieuwd. Het bijschaven betrof vooral de indeling. Zo moest de info mbt de duurzaamheidsspiegel rechtstreeks van de homepage kunnen worden opgevraagd. Dit in afwachting van een nieuwe website die er in 2006 komt. Verder was er de gezamenlijke nieuwsbrief (per e-mail) met Tandem. In MO* verscheen er eveneens een artikel over LA 21.

SLA 21 was betrokken bij de inhoudelijke voorbereiding van dat artikel.

STUDIEDAG.

Een 45-tal deelnemers namen deel aan de infovoormiddag 'Een SLA'atje Sociaal' georganiseerd door SLA21 i.s.m. Tandem en Velt

in december. Op die infodag

ontdekten verschillende medewerkers uit de milieu- en welzijnssector aanknopingspunten waarrond ze kunnen samenwerken.

In de werkgroep 'Groene Wijken' werden participatievrijke projecten uit Gent en Ronse voorgesteld, terwijl in een andere werkgroep een buurtmoestuinenproject in Aalst, een samenwerking tussen de milieudienst en Velt werd voorgesteld. Een milieudeskundige uit een Lokaal Gezondheidsoverleg legde uit hoe milieu aan medische thema's gekoppeld kan worden, terwijl de leefmilieugroep Mechelen-Zuid een beeld schetste van haar moeilijke strijd voor een gezond milieu. In een vierde werkgroep gaf INVERDE een overzicht van de mogelijkheden om sociale tewerkstelling in het milieubeleid in te zetten. Dit werd aangevuld met een praktijkvoorbeeld door IGO Leuven.

www.sla21.be

Het jaar 2005 was de deadline die in 2002 in Johannesburg was vooropgesteld voor de opmaak van de Nationale Strategie Duurzame Ontwikkeling. In ons staatsbestel dus ook de deadline voor de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling.

In de loop van 2004 had VODO er bij de kersverse Vlaamse regering nog op aangedrongen echt werk te maken van de verankering van Duurzame Ontwikkeling in het beleid en de structuren.

Een gezamenlijke werkgroep van de SERV en de MiNaraad heeft een advies uitgebracht omtrent deze materie. Dit heeft een zetje in de goede richting opgebracht.

In hetzelfde jaar heeft het HIVA een studie afgeleverd waarin zij een aantal voorstellen doet om Duurzame Ontwikkeling in te bedden in de organen. Het is Minister President Yves Leterme die DO in zijn portefeuille heeft, dus is hij verantwoordelijk voor de opzet van dergelijke strategie.

Op 12 mei werd het officiële startschot voor de opmaak van een Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling gegeven met een ronde tafel in Café de Fiennes, waarin VODO samen met enkele andere actoren een inbreng heeft gedaan.

In het begin van de zomer werden vanuit het kabinet reacties gevraagd op een eerste versie.

Na de zomer had het secretariaat een onderhoud op het kabinet van de minister-president en

op 12 december vond nog een vergadering plaats met verschillende stakeholders.

VODO heeft bij verschillende gelegenheden aangedrongen op meer transparantie en een bredere stakeholderparticipatie in heel dit proces, en zal dit ook in de toekomst blijven doen. Dit blijkt geen gemakkelijke opdracht te zijn, daar men moet inbreken in bestaande structuren en machtsverhoudingen.

www.wgdo.be

www.minaraad.be

www.hiva.be/docs/rapport/R960.pdf

**ALS DE OLIEPRIJZEN
WAT SNELLER STIJGEN**

**HEBBERN WE KANS
DAT DE ZEESPIEGEL
NOG OP TIJD DAALT**

Loesje

BELEIDSOPVOLGING

De beleidsnota van de staatssecretaris, het federaal plan en de rapporten van ICDO en het planbureau zijn hier onze referentiedocumenten.

In de loop van 2005 werd het rapport van het Rekenhof over de coördinatie van het federale beleid inzake Duurzame Ontwikkeling gepubliceerd en werd een begin gemaakt met de opstelling van een Nationale Strategie Duurzame Ontwikkeling.

In de praktijk volgen wij het beleid op door contacten met administraties en beleidsverantwoordelijken en bij het formuleren van adviezen in het kader van de FRDO. En ook door de politieke actualiteit door de bril van Duurzame Ontwikkeling te bekijken.

Daarnaast werd er deelgenomen en meegewerkt aan activiteiten en initiatieven van de FRDO, zoals lezingen, debatten en ronde tafels.

We hebben daar waar mogelijk een inbrenggedaan voor de opmaak van de Nationale Strategie Duurzame Ontwikkeling. Vermits hierrond geen specifieke participatieprocedure

werd opgestart, is dit vooral via het advies van de FRDO en via rechtstreekse contacten op kabinetsniveau gebeurd.

De externe dimensie van het federale beleid Duurzame Ontwikkeling wordt gecoördineerd binnen de Coormulti (Buitenlandse Zaken). Via de FRDO volgt VODO de Belgische standpuntbepaling op en neemt zo veel mogelijk deel aan de Coormulti-vergaderingen.

VODO heeft als vertegenwoordiger van 'civil society' actief gedeelname aan de 'peer review' van de Nationale Strategie Duurzame Ontwikkeling van Frankrijk, samen met Nadine Gouzée van het Planbureau (task force Duurzame Ontwikkeling).

DEELNAME AAN DE FRDO

De actieve deelname aan de werking van de Federale Raad Duurzame Ontwikkeling is een van de centrale assen in de werking rond federaal beleid.

Het VODO-secretariaat participeert actief in de werkgroepen Energie-Klimaat, Duurzaamheidsstrategieën (Geert Fremout), Internationale Betrekkingen (Leida Rijnhout) en Sensibilisering/Communicatie (Anke van Altena) en eveneens in de Algemene Vergadering (Geert Fremout). Vanuit onze leden participeren Oxfam Solidariteit, 11.11.11., BBL, KWIA, Greenpeace ook in de voor

hen relevante werkgroepen.

Deze actieve deelname vraagt een grondige opvolging van de totstandkoming van adviezen en soms intensief overleg met NGO's en andere actoren. Vanuit het VODO-secretariaat gaat steeds bijzondere aandacht naar de organisatie van overleg en informatie-uitwisseling tussen de milieu- en de N/Z-sector en naar het betrekken van die lidorganisaties die de werking van de FRDO eerder van op een afstand opvolgen.

Tijdens de projectperiode lag een belangrijke klemtoon op de volgende adviezen:

1. Derde advies inzake een strategie ter voorkoming van klimaatveranderingen na 2012: Belgisch luik in het Europese kader
2. Advies over een omzendbrief over het federale aankoopbeleid van duurzaam gewonnen hout
3. Advies ter voorbereiding van de zesde ministeriële conferentie van de WTO te Hong Kong
4. Tweede advies inzake een mondiale strategie ter voorkoming van klimaatveranderingen na 2012
5. Advies over de kadertekst van de Nationale Strategie Duurzame Ontwikkeling
6. Advies voor de jaarlijkse evaluatie van het federale beleid Duurzame Ontwikkeling

www.frdo.be

UN-COMMISSION
SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
(CSD13)

Van 11 tot 22 april trok VODO naar de 13de CSD in de VN-gebouwen van New York. Wij maakten deel uit van de Belgische officiële delegatie en als deel van de Major Group van de internationale NGO's. Twee jaar geleden, op de CSD11, heeft de VN besloten om te gaan werken in tweejaarlijkse cycli en thematisch : één jaar om de stand van zaken, de uitdagingen en obstakels te ontdekken rond de gekozen thema's en het tweede jaar wordt er gewerkt aan politieke beslissingen. Deze CSD was de laatste in het thema water en sanitatie, en menselijke nederzettingen. En dit jaar moesten er dus politieke beslissingen worden genomen. Dit bleek een zeer moeilijke bevalling zijn. Daar waar er vorig jaar nog kranige woorden werden gesproken in de discussies, werd nu een fundamenteel debat angstvallig vermeden en doemde het bekende neoliberale kader weer op aan de horizon, waar privatisering, marktdenken en rechtlijnige economische ontwikkeling hoogtij vierden. De

voorzitter van deze CSD13, John Ashe, was de laatste die probeerde orde op zaken te stellen en met een degelijke eindtekst af te komen op het einde van de rit.

Het gevaar van de ommezwaai die de CSD heeft genomen door thematischer te gaan werken is dat er téveel thematisch wordt gewerkt. Dit belemmert een integrale en coherente aanpak van de problematiek waar we voor staan in de visie vanuit Duurzame Ontwikkeling.. Bij de CSD12 was al duidelijk dat er in verhouding veel aandacht ging naar de thema's « water en sanitatie », en te weinig naar « Human Settlements ». Ook toen was er minder aandacht voor de overkoepelende en transversale thema's. Er is dus een reëel gevaar dat de CSD van Commissie voor Duurzame Ontwikkeling een multi-thematische VN-instelling wordt. En dat mag de bedoeling niet zijn. Als men thematisch werkt komen er natuurlijk ook meer « thematische experts ». Hetgeen Duurzame Ontwikkeling als kader nog meer in de verdrukking brengt bij de onderhandelingen.

Helaas kunnen we exact hetzelfde constateren bij de NGO's die dit jaar vertegenwoordigd waren op de CSD. Er zijn veel one issue organisaties, rond water, sanitatie en urbane problematiek. De meerderheid daarvan zijn ook uitvoerende organisaties, die pro-jecten hebben in het Zuiden. Maar ook mastodont-coalities, die niet tot zeer weinig belang hechten aan beleidswerk

Internationaal beleid

en integrale aanpak in Duurzame Ontwikkelingsperspectief. Maar door hun grote aanwezigheid domineren ze wel de NGO-bijeenkomsten. En ze hebben maar één doel : meer geld vragen voor hun product. Op zich is daar niets mis mee, het zal zeker nodig zijn, maar binnen de CSD probeert men tot structurele beleidsveranderingen te komen. Dit is een lang proces, hetgeen continuïteit vraagt van de actoren. De one issue organisaties zijn volgend jaar ingeruild voor andere, want dan staat er een ander thema op de agenda....

Om die reden heeft VODO, samen met collega-organisaties in Frankrijk (Association 4D) en Noorwegen (FoRuM) een dringende oproep gedaan aan onze koepel ANPED om onze stem sterker te laten horen op de NGO-bijeenkomsten. ANPED heeft de rol gekregen om deze vergaderingen te faciliteren en dat gaat vaak ten koste van de eigen standpunten. Voor DE CSD14 IN 2006 wordt verzekerd dat dit anders zal verlopen.

OECD

VODO heeft deelgenomen aan de bijeenkomst van de experts Duurzame Ontwikkeling bij de OECD op 3 en 4 oktober in Parijs. We vertegenwoordigen op deze vergadering ANPED, samen met onze Franse collega Association 4D.

Op de agenda stond:

1. Het jaarrapport DO activiteiten 2005 : wegens taalproblemen, slechte vertaalinstallatie en niet werkende microfoons is deze discussie wat de mist ingegaan. Dat, terwijl we toch bij een vergadering van de rijkste landen zaten.

2. Voorstel OECD standpunt voor CSD14 (Thema's: Klimaatverandering, Energie, Lucht en Industriële ontwikkeling). Hier werd gesteld het proces van Kyoto volledig te respecteren, aandacht te hebben voor de discussie of de middelen voor de Clean Development mechanisme (CDM) binnen het Kyoto-protocol al of niet binnen de ODA gerekend kunnen worden. VODO vindt dat dat niet kan. Verder bevestigde men dat er vooral aandacht moet gaan naar duurzame productie- en consumptiepatronen.

3. Duurzame Ontwikkeling indicatoren: er werd veel belang gehecht aan "Material flow analyses"

4. Inzetten van economische instrumenten: OECD studies tonen aan dat vrijwillige instrumenten niet zo effectief blijken te zijn.

De vergaderingen van de OECD zijn interessant omdat de economische sterke landen trachten hun bijdrage te doen aan Duurzame Ontwikkeling. Ook hier liggen de VS (en Australië) dwars en weigeren de bepaalde beleidsadviezen te accepteren en te implementeren. Het secretariaat van de OECD opteert voor een coalitie van die

landen die wél willen. Voor VODO is het interessant omdat de OECD vaak gedegen studiewerk doet en dit een meerwaarde geeft aan ons werk, maar ook het wandelgangen circuit is boeiend.

ECOLOGISCHE SCHULD

JADES

Het internationaal netwerk "Environmental Justice, Ecological Debt and Sustainability", waarvoor VODO coördineert, heeft zijn algemene vergadering in 2005 in twee delen georganiseerd, nl in Havana en Dakar. Daar hebben we met alle leden de violen weer op elkaar afgestemd voor wat betreft onze strategie om ecologische schuld door regeringen en internationale instanties te laten erkennen. Vanuit de erkenning kan er gewerkt worden aan restitutie en stopzetting van verdere accumulatie van ecologische schuld. JADES heeft een visiepaper uitgewerkt die in drie talen (Engels, Frans, Spaans) wordt gepubliceerd.

In Havana was JADES uitgenodigd om de vergaderingen van Jubilee South bij te wonen. Dit Zuidelijk netwerk ijvert voor de kwijtschelding van de (financiële) schuldenlast, werkt rond ecologische schuld.

www.socioeco.org (klik JADES)

Case Bolivia

VODO heeft de opdracht gegeven aan een Waals journalist die al jaren in Bolivia vertoeft om te schrijven over de plundering van een land rijk aan grondstoffen. Bolivia is een van de beste cases van ecologische schuld. Het land met een rijkdom aan grondstoffen is het armst van het Zuid-Amerikaanse continent, dat kan geen toeval zijn. Dit project is gefinancierd door Volens, en wordt samen met Broederlijk Delen uitgevoerd. Het (Spaanstalig) boek wordt gepubliceerd in Bolivia en een verkorte uitgave in het Nederlands is voor 2006 gepland.

ANPED

Binnen onze koepel ANPED werken we voornamelijk aan de voor-bereidingen van de VN-vergadering Duurzame Ontwikkeling (CSD) en de participatie aan de OECD-vergaderingen. Verder zijn we actief in de werkgroepen "mensenrechten en Duurzame Ontwikkeling" en "Duurzame productie en consumptiepatronen".

De Algemene Vergadering ging dit jaar door in Borovets (Bulgarije). Daar is besloten dat we duurzame consumptie en productie als rode draad doorheen de hele werking van ANPED laten lopen. Het gevaar met thematische werkgroepen is dat ze los van elkaar beginnen opereren en dat begon storend te worden voor de koepel als geheel.

www.anped.org

De vergeten prioriteit van de G8

Na veel druk geeft de G8 met de beloofde schuldkwijtschelding een beetje extra financiële ademruimte aan een deel van de armste landen. Maar de tijd is blijkbaar nog niet rijp om het ontwikkelingsmodel van noord en zuid zodanig bij te sturen dat Duurzame Ontwikkeling ook op lange termijn kansen krijgt, stellen RUDY DE MEYER, JOHAN ELSEN, GEERT FREMOUT en WENDEL TRIO.

In de aanloop naar de G8 schoof voorzitter Tony Blair, de Britse premier, twee prioriteiten naar voren: Afrika en de klimaatverandering. De reden voor de eerste keuze ligt voor de hand. De schrijnende toestand waar een groot deel van de Afrikaanse bevolking in leeft, mag de machtigen van de wereld niet koud laten.

Enkele weken voor de top kondigden Blair en de Amerikaanse president, George Bush, de grootste schuldenkwijtschelding aller tijden aan. De voorbije dagen deden Bono, de zanger van de popgroep U2, en de zanger Bob Geldof met 'Live8' nog eens een serieuze schep bovenop de al indrukwekkende campagne 'Make Poverty History'. De verwachtingen zijn nu zo hoog gespannen dat wel moet gescoord worden.

KYOTO

De keuze van de tweede prioriteit van Tony Blair was even terecht. Hij noemt de klimaatverandering 'waarschijnlijk de belangrijkste langetermijnuitdaging waar we als wereldgemeenschap voor staan'. Ook het moment was goed gekozen: het jaar dat het Kyotoprotocol, tot spijt van wie het benijdt, van kracht wordt, en tegelijkertijd ook nog eens het jaar dat de onderhandelingen voor een opvolger van het zelfde Kyotoprotocol, dat loopt van 2008 tot 2012, worden opgestart.

Spectaculaire aankondigingen van Blair en Bush over de klimaatverandering zijn totnogtoe uitgebleven. In de voorbereidende onderhandelingen lagen de VS voortdurend dwars. Ondanks een gemeenschappelijke verklaring van alle wetenschapsacademieën van alle G8-landen (inbegrepen die van de VS) over de grote wetenschappelijke zekerheid over de klimaatverandering, blijven de VS weigerachtig om dat te onderschrijven. De spanning liep zodanig op dat een aantal Europese landen ermee dreigden een verklaring uit te brengen zonder het akkoord van de VS. Al die tijd haalde de klimaatprioriteit nauwelijks de pers. Alle publieke aandacht ging naar 'Afrika'. Dat is jammer, ook een beetje voor Afrika.

De G8 zijn met zo'n 14 procent van de wereldbevolking verantwoordelijk voor 47 procent van de uitstoot van de broeikasgassen, terwijl de armste landen met een vergelijkbaar aandeel van de wereldbevolking samen nog geen honderdste van de broeikasgasuitstoot veroorzaken.

Edelmoedigheid

Bovendien zullen de armsten ter wereld het meest te lijden hebben van de klimaatverandering. Kwetsbare gemeenschappen, die voor hun overleven sterk van hun leefomgeving afhankelijk zijn, zullen geraakt worden

in hun voedselvoorziening en hun watervoorziening en in toenemende mate getroffen worden door tropische ziekten, zonder dat ze hiertegen afdoende gewapend zijn.

De schuld die de industrielanden op zich laden door een ongebreidelde uitstoot van broeikasgassen is een veelvoud van wat nu in een gebaar van hypocriete edelmoedigheid - en onder strikte voorwaarden - wordt kwijtgescholden aan 18 landen, die de beste leerlingen in de klas van het 'goed bestuur' zijn.

Het is aan de industrielanden om zich eindelijk eens de goede leerlingen te tonen. In de opvolger van het Kyoto-protocol moet werk worden gemaakt van een interne vermindering van de CO₂-uitstoot. Dat betekent dat de manier waarop onze samenlevingen functioneren, grondig moet herdacht en bijgestuurd worden. Dat vereist een maatschappelijk debat en ingrijpende gedragswijzigingen. En dat is nog wel wat anders dan het kwijtschelden van een - voor de schuldeisers - beperkt pakket symbolische schulden. Misschien is het wel een goed idee om de ontwikkelingslanden te laten toekijken op de manier waarop industrielanden hun economieën verduurzamen, zoals de industrielanden nu controleren of ontwikkelingslanden wel de juiste economische maatregelen nemen.

Maar ook internationaal moet op alle mogelijke manieren samengewerkt worden om de klimaatverandering beheersbaar te houden. Internationale financiële instellingen en exportkredietverzekeraars kunnen daar een sturende rol spelen in de keuze van de projecten die ze ondersteunen. Voorlopig valt daar evenwel weinig van te merken. Alle industrielanden, ook België, moeten de ondersteuning van 'fossiele' projecten afbouwen ten voordele van projecten die inzetten op hernieuwbare energie.

Daarnaast is er ook een rol weggelegd voor ontwikkelingssamenwerking. De capaciteit van ontwikkelingslanden om te gaan met en zich aan te passen aan de klimaatverandering moet versterkt worden. Daarover zijn binnen de klimaatonderhandelingen een aantal engagementen aangegaan tussen industrielanden en ontwikkelingslanden. Enkele landen, waaronder het Verenigd Koninkrijk van Tony Blair, doen daarvoor ook effectief inspanningen. Een meerderheid, waaronder België, vindt dit weinig prioritair en bewandelt voortde platgelopen paden.

Rudy De Meyer is hoofd van de studiedienst 11.11.11, koepel van de Vlaamse Noord-Zuid beweging. Johan Elsen is directeur van Oxfam Wereldwinkels. Geert Fremout is beleidsmedewerker van het Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling. Wendel Trio is campagnedirecteur van Greenpeace België.

01:00 - 06/07/2005

Copyright © De TIJD

1) WERKGROEP

DUURZAME LANDBOUW

De werkgroep landbouw van VODO heeft in de loop van 2005 zijn werking verder gezet en heeft een flink aantal leden bij gekregen. Het zwaartepunt in de werking was ongetwijfeld de inhoudelijke onderbouw van de gemeenschappelijke tweejarige campagne die van 2006 tot 2008 door N/Z-beweging en milieubeweging gevoerd zal worden. Maar er werd ook gewerkt rond een aantal concrete dossiers.

Gemeenschappelijke campagne 'Recht op voedsel en duurzame landbouw'

De werkgroep landbouw van VODO bereidt het dossier voor dat de inhoudelijke basis zal vormen voor een tweejarige campagne die gezamenlijk door de N/Z-beweging en de milieubeweging gevoerd zal worden. In een eerste fase werden door de verschillende werkgroepleden inhoudelijke 'sprokkels' ingebracht die verwerkt werden in verschillende versies van de gezamenlijke visietekst. De moeilijke discussie die VODO al

jaren voert met de N/Z-beweging en de milieubeweging om beide sectoren op één lijn te krijgen over duurzame landbouw beginnen nu duidelijk vruchten af te leveren in dergelijke gezamenlijke campagne.

Op 25 oktober 2005 werd deze visietekst getoetst bij een grotere groep uit beide bewegingen. In een volgende stap zal deze visietekst worden vertaald naar een aantal prioritaire beleidseisen, die in de concrete campagnes zullen worden opgenomen. Vanuit het VODO-secretariaat wordt hier vooral de rol van procesbegeleider opgenomen.

GGO

De werking in de strijd tegen GGO's werd verder gezet. Een kerngroepje werkte een standpunt uit rond coëxistentie (van GGO en niet-GGO gewassen). Dit is geen eenvoudige zaak in Vlaanderen met zijn kleine kavels en grote ruimtelijke verwevenheid. Niet meer dan logisch was dat er aansluiting gezocht werd bij de campagne voor GGO-vrije zones, die wordt getrokken door VELT. Vanuit de werkgroep werd verder meegewerkt aan de ludieke campagne 'GGO-vrije frigo' van Greenpeace.

Hervorming van het suikerregime

Het Europese suikerregime werd in 2005 grondig hervormd. Vanuit VODO werd er een gemeenschappelijk standpunt bepaald en op basis hiervan werden besprekingen gevoerd met beleidsverantwoordelijken (landbouw, handel en ontwikkelings samenwerking) op Vlaams en federaal niveau. Een belangrijk moment was ook het seminarie, georganiseerd in samenwerking met de federale overheid, waarop verschillende diplomatieke vertegenwoordigingen van ACP-landen aanwezig waren. De Vlaamse NGO's en landbouworganisaties stonden qua standpunten grotendeels op een lijn met de Vlaamse minister van landbouw, maar deze werden niet gevolgd door de Europese commissie.

WTO

De WTO is een van de klassieke 'dossiers' van de VODO-landbouwwerkgroep. Gezien de WTO-top in Hong Kong in december 2005, ging hier heel wat aandacht naar toe. Leden van de VODO-landbouwwerkgroep leverden een actieve inbreng in het FRDO-advies, in een standpunt dat samen met de vakbonden

werd opgesteld, en in een tweetal ronde tafels die door de minister van Buitenlandse Zaken werd georganiseerd. Enkele leden van de landbouwwerkgroep namen deel aan de WTO-conferentie in Hong Kong.

En verder....

Verder werd nog informatie uitgewisseld over handelsregels van bananen, de link tussen soja- en mestproblematiek, de samenwerking binneneen Europees Platform Voedselsoevereiniteit, intellectuele eigendomsrechten, hoeveproducten, biomassa,... En er werden ook enkele vergaderingen belegd met externen : de Confederatie van Bietentelers, vertegenwoordigers van de Via Campesina en een delegatie van de Peruaanse boerenorganisatie.

2) WERKGROEP KLIMAAT

NOORD ZUID

Hoewel wetenschappelijk vaststaat dat de klimaatverandering een echte bedreiging vormt voor Duurzame Ontwikkeling in het zuiden, komt de N/Z-dimensie weinig aan bod in het Belgische klimaatdebat en –beleidsvorming en is de klimaatproblematiek relatief afwezig in het Belgische N/Z-debat en de ontwikkelingssamenwerking. Dit is zowel op officieel als niet-

gouvernementeel niveau het geval.

Als samenwerkingsverband tussen milieu- en N/Z-beweging, is VODO goed geplaatst om te werken aan een verruiming van het kader waarbinnen de klimaatdiscussie hier gevoerd wordt. Dit sluit aan bij de missie en de kerntaken van VODO. Dankzij een ondersteuning vanuit het federaal ministerie Leefmilieu, was het mogelijk om de werking rond dit thema wat verder uit te bouwen. Concrete activiteiten:

Technisch Comité Flexibele Mechanismen

VODO zetelde voor de N/Z-beweging als effectief lid in het Technisch Comité dat de criteria moest opstellen voor de eerste aanbesteding voor de CDM/JI-projecten, die door de federale overheid zou worden uitgeschreven in het voorjaar van 2005. VODO zette samen met BBL, het effectieve lid vanuit de milieubeweging in het Technisch Comité, een klankbordgroep met deelnemers uit de milieu- en N/Z-beweging op.

Bilateraal overleg post-2012

Behalve langs de adviezen van de FRDO, wordt de N/Z-sector

samen met de milieubeweging ook via het bilateraal NGO-overleg betrokken bij standpuntsbepaling 'post-2012' over een toekomstig klimaatregime na afloop van de eerste engagementsperiode van het Kyoto Protocol. Vanuit het VODO-secretariaat werd de samenstelling van een kerngroep van beleidsmedewerkers van studiediensten uit N/Z-NGOs gecoördineerd, die telkens met een beperkte delegatie deelnam aan het overleg, op 26 november 2004 en op 1 maart 2005. We brachten er enkele elementen in, die vooral in een Noord-Zuid perspectief van belang zijn: gelijke rechten op de atmosfeer, koolstofschuld, meer aandacht nodig voor adaptatie in het Zuiden en het nakomen van de aangegane engagementen inzake ontwikkelingssamenwerking.

Opvolging internationale beleidsprocessen

Vanuit VODO werd deelgenomen aan het "Seminar of Governmental Experts", waar op informele manier enkele 'post-2012'-pistes verkend werden, en aan de COP11/MOP1 in Montreal begin december. Deelname hieraan is belangrijk voor capaciteitsopbouw en netwerking, met Belgische gouvernementele en niet-gouvernementele actoren enerzijds en met verwante organisaties op internationaal

vlak. Met deze nieuwe contacten proberen we de thema's die voor ons belangrijk zijn te kanaliseren naar andere experts

Klimaatbeleid en officiële ontwikkelingssamenwerking

In de aanloop naar de klimaatconferentie in Montreal publiceerdedewerkgroep het lobby-dossier "Het Zengende Zuiden, de uitdaging van een samenhangend klimaat en N/Z-beleid". Dit dossier werd op kabinetsniveau besproken met de Vlaamse en federaal kabinetten Leefmilieu en ontwikkelingssamenwerking. We zijn er met deze brochure in geslaagd om een aantal actoren van officiële ontwikkelingssamenwerking te sensibiliseren over de nefaste effecten van klimaatveranderingen in het Zuiden. Ook in de toekomst zullen we deze broodnodige dialoog moeten verder zetten. In de brochure worden vier grote eisen naar voren gebracht en geconcretiseerd in beleidsaanbevelingen:

1. Politieke erkenning van de verbanden tussen klimaatverandering en ontwikkeling
2. Een consequente keuze voor een post-fossiele ontwikkeling wereldwijd (duurzame productie- en consumptiepatronen)
3. Een structurele inbedding in OS-beleid van aanpassing aan klimaatverandering

Een rechtvaardig en doeltreffend post-2012 klimaatregime

Sensibilisering van de N/Z-sector

In samenwerking met 11.11.11 en Greenpeace werd op 24 februari 2005 voor de N/Z-sector een info-middag georganiseerd over de raakvlakken tussen klimaatproblematiek en noord-zuidproblematiek. Hierbij werd een algemene inleiding gegeven over de klimaatproblematiek en ging er verder bijzondere aandacht naar de mogelijke effecten van de klimaatverandering op de N/Z-problematiek, naar CDM en de zuidse invalshoek in de post-2012 onderhandelingen. De info-middag werd bijgewoond door medewerkers van de 11.11.11 en lid-NGO's uit de N/Z-sector.

Sensibilisering van de publieke opinie

In de aanloop naar de vergadering van de G8 in de zomer van 2005, werd in de krant 'De Tijd' van 6 juli 2005 een opiniestuk gepubliceerd. Over de klimaatconferentie in Montreal (november-december 2005) werd bericht op de website van VODO en 11.11.11.

Kruisbestuiving met academisch onderzoek

In het verlengde van de studie over ecologische schuld, waar VODO

actief heeft aan meegewerkt, voert het CDO nu een onderzoek uit over 'rechtvaardigheid in een opvolger van het Kyoto Protocol'. Vanuit het Zuiden is er veel kritiek op het huidige Kyoto Protocol, omdat het Noorden een aantal verworven rechten zou mogen behouden qua CO2 uitstoot. Er zijn dan diverse alternatieve voorstellen die de ronde doen voor een vervolg hierop. CDO onderzoekt dit en zal aanbevelingen doen aan het Belgische beleid om deze invalshoeken over rechtvaardigheid te integreren in hun internationale standpuntbepaling.

VODO zetelt samen met enkele vertegenwoordigers uit de N/Z-beweging in het begeleidingscomité van dit onderzoek. Als tegenprestatie zullen de onderzoekers ook meer betrokken worden bij de werking van de VODO-werkgroep klimaat, zodat de academische visie kan worden gevaloriseerd in het NGO-werk.

www.cdonet.ugent.be

3) WERKGROEP

ILLEGALE HOUTKAP

De werkgroep illegale houtkap fungeert als draaischijf voor informatieuitwisseling en als startpunt voor gemeenschappelijke initiatieven. In de loop van 2005 werden onder meer volgende initiatieven genomen:

Opvolging van wetgevende initiatieven tegen illegale houtkap

Op Europees niveau werd het FLEGT-proces (Forest Law Enforcement Governance and Trade) verder opgevolgd. De werkgroep wordt gebriefd door de werkgroepleden met een internationale werking. Op federaal niveau nam minister Tobback het initiatief om een omzendbrief op te stellen. Hierover werd in de FRDO advies uitgebracht. De omzendbrief volgde het FRDO-advies, er werd naderhand een panel opgericht om bepaalde onduidelijkheden weg te werken.

In dit kader werd ook een Maleisische delegatie onthaald, die een getuigenis kwam geven over wat er op het terrein allemaal gebeurt in wouden die MTCC-gecertificeerd zijn. Dit is een Maleisisch certificaat voor duurzame houtkap : the Malaysian Timber Certification Council.

Indonesië : WALHI en palmolie

11.11.11 heeft goede contacten met de Indonesische milieuorganisatie "Friends of the Earth" WALHI. In november had de werkgroep een ontmoeting met een delegatie van WALHI in Brussel. In de werking rond Indonesië komen verschillende thema's aan bod : stand van zaken van FSC in Indonesië, onze houding t.o.v. de fors uitbreidende palmolieplantages, de link naar biobrandstoffen en noodzakelijke duurzaamheidscriteria hiervoor, de betrokkenheid van Belgische bedrijven hierbij,...

www.eng.walhi.or.id

Vlaams Fonds Tropisch Bos

Naar aanleiding van de intenties van de Vlaamse overheid om het Vlaams Fonds Tropisch Bos af te bouwen of sterk in te krimpen, werd door de werkgroep een schrijven gericht aan het kabinet van Vlaams minister Peeters, dat later op een onderhoud werd toegelicht. Dit Vlaams Fonds Tropisch Bos is een paar geleden opgericht om vanuit Vlaanderen extra investeringen te kunnen doen in het behoud en duurzaam beheer van de Tropische Bossen. Organisaties in het Zuiden kunnen projecten indienen, die hier worden beoordeeld op hun haalbaar- en wenselijkheid. De vzw's Groenhart, WWF en de Vereniging voor Bos in Vlaanderen coördineren gezamenlijk deze

projectaanvragen.

www.groenhart.be

www.wwf.be

www.vbv.be

Avoided deforestation

Na de klimaatconferentie in Montreal zijn de VODO werkgroepen Klimaat-N/Z en Illegale houtkap beginnen werken aan een uitwisseling van ideeën over het voorstel van Papua Nieuw Guinea in Montreal om in een toekomstig klimaatregime stimulansen in te bouwen om de ontbossing in de tropen tegen te gaan. In de loop van 2006 zal deze standpuntbepaling in deze gemengde werkgroep verder gezet worden en zal hierover van gedachten gewisseld worden met de beleidsmakers betrokken bij deze materie.

**EN DE VOLGENDE
TIEN JAAR
HOUDT DE VN
ZICH BEZIG MET
HEBZUCHTBESTRIJDING**

Loesje

Postbus 1045
6801 BA Arnhem www.loesje.nl

**WEEK VAN
DE DUURZAME
ONTWIKKELING (21-
22-23 OKTOBER)**

VODO heeft actief gevolg gegeven aan de (federale) oproep om mee te doen aan de week van de Duurzame Ontwikkeling. Samen met het EHA! (Ecohuis Antwerpen) hebben we een weekendvullend programma op poten gezet in de gebouwen van het EHA! Dit was een goede mix van culturele, creatieve en inhoudelijke activiteiten. Het was jammer dat de beloofde communicatie vanuit de overheid wat mank liep. We gaan er van uit dat dat volgend jaar beter verloopt, tenslotte was dit een eerste jaar voor een dergelijke week. Desalniettemin waren we tevreden, omdat de georganiseerde activiteiten van hoog niveau waren en de aanwezigen zeer enthousiast waren.

Verder zijn we ingegaan op de vraag van de administratie "Sociale economie" om een lezing te gaan geven op hun dienst over Duurzame Ontwikkeling. Ook dit was in het kader van de week van de Duurzame Ontwikkeling.

Diversen

STUURGROEPEN ALLERHANDE:

Geregeld wordt op VODO beroep gedaan om te zetelen in stuurgroepen en begeleidingscomité. De inbreng van VODO is er hier op gericht om de activiteiten te kaderen in een Duurzame Ontwikkelingsperspectief (mondiale dimensie, lange termijn, integratie van de ecologische, sociale en economische pijler, participatie). Zo zetelt VODO in het begeleidingscomité van:

1. Het onderzoek "Sustainable Impact Assessment at federal level". Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de Universiteit Gent (CDO), de Université Libre de Bruxelles (CEDD), het Institut pour un Développement Durable (IDD-Otignies) en de Université Catholique de Louvain (AURAP).
2. Het onderzoek "Rechtvaardigheid en Duurzame Ontwikkeling in een post Kyoto-akkoord: de belangen en bekommernissen van ontwikkelingslanden". Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de universiteiten van Gent, Louvain la Neuve en Antwerpen. Het onderzoek is aangevraagd door de administratie van het staatssecretariaat Duurzame Ontwikkeling, Els Van Weert, en gefinancierd door de VLIR
3. Onder het motto "Het klimaat

verandert! En U?" startte Vlaams Minister voor Leefmilieu Kris Peeters een uitgebreid doelgroepenoverleg over het Vlaamse klimaatbeleid: de Vlaamse Klimaatconferentie. Het startmoment van dit overlegproces vond plaats op 6 juni. Een eerste vervoltraject liep tot september 2005, als insteek naar het Vlaams klimaatbeleidsplan 2006-20012. VODO participeerde in de werkgroepen : landbouw, post-2012, flexibele mechanismen, innovatie en governance.

4. Netwerk Bewust Verbruiken en Ethibel organiseerden in 2006 een dialoog tussen de distributiesector en de NGO's om te werken aan "Verantwoorde Distributieketens in een Duurzame Samenleving". Doel van dit project was onder andere tot het komen van een lijst met indicatoren die de distributiesector kan screenen op hun duurzaamheid. Het leverde een goede en constructieve discussie op.

5. De Koning Boudewijn Stichting (KBS) lanceerde een projectoproep voor "Jeugd en Duurzame Ontwikkeling", waarvan VODO in de jury zetelde.

6. Het Steunpunt Duurzame Landbouw (Stedula) organiseerde visioefeningen over de duurzame landbouw en nodigde VODO daar voor uit.

7. Het Viwta op haar beurt organiseerde dergelijke visieoefening rond "energie 2030", waarbij VODO's aanwezigheid werd geapprecieerd.

In 2005 riep de UNESCO het "Decennium voor educatie voor Duurzame Ontwikkeling" uit. Dit betekent de start van tien jaar extra aandacht om Duurzame Ontwikkeling meer in de verf te zetten in educatieactiviteiten. Het decennium richt zich niet louter tot het reguliere onderwijs, maar ook en vooral tot andere soorten van educatie en vorming. De werkgroep NME (Natuur en Milieu educatie), vallend onder de Vlaamse administratie AMINAL, heeft het voortouw genomen. Deze werkgroep is inmiddels omgevormd tot een werkgroep Duurzame Ontwikkeling, waar ook organisaties uit andere sectoren bij betrokken zijn. Er is met name gewerkt aan een project educatie voor Duurzame Ontwikkeling dat kan kaderen in de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling.

OPSTART BELGISCHE NGO-COALITIE 'SAVE OUR CLIMATE'

Naar het voorbeeld van Engelse NGO' (www.stopclimatechaos.org), en de Nederlandse coalitie (www.hier.nu) werkt VODO samen met Greenpeace en andere lid-

organisaties aan een brede nationale NGO-klimaatcoalitie 'Save our Climate' (werktitel), die het thema van de klimaatverandering in al zijn aspecten tijdens de komende jaren hoger op de agenda wil krijgen. Het heeft als doel om een grootschalige publiekscampagne te zijn. Op 30 september ging hierover een startvergadering door. Dit initiatief staat op dit ogenblik in zijn kinderschoenen en kan nog alle kanten uit. In 2006 wordt dit zeker vervolgd.

ECOLOGISCHE VOETAFDruk EN -SCHULD IN HET EUROPEES PARLEMENT (24/11)

VODO is er in geslaagd twee grote denkers samen een lezing te laten geven in het Europees Parlement, te weten Mathis Wackernagel, de grondlegger van het concept "ecologische voetafdruk" en Andrew Simms, een belangrijke voorvechter van het concept "ecologische schuld". Er waren een veertigtal deelnemers, waarvan een aantal parlementairen. Diezelfde avond hadden we samen met de Club van Rome (chapter Brussels), een lezing georganiseerd waar zo'n 90 mensen op aanwezig waren.

HUISSTIJL

In 2005 ontwikkelde VODO een nieuwe huisstijl. We willen bij overheid, middenveld en leden duidelijk maken waarvoor wij staan. Wij zijn ondertussen herkenbaar genoeg aan ons logo en hebben in 2005 gekozen voor het behoud van dit logo.

De uitdaging bestond erin een duidelijk beeld te vinden dat het gezicht van VODO is, en duurzameontwikkelinguitstraalt. U zal dit concept meermaals zien terugkeren.

Een van de eerste zaken die we in deze huisstijl hebben omgezet is de website www.vodo.be

ZACHT GERITSEL

Zacht Geritsel blijft natuurlijk een belangrijk exportproduct van VODO. Het bevatte ook dit jaar een resem duidingsartikels over de thema's waarmee VODO bezig is. Dit jaar artikels over o.m. 'knelpunten en mogelijkheden voor een participatief beleid.', Fair Trade Gemeenten, hoe Duurzame Ontwikkeling communicatief te

Communicatie

verpakken, het klimaatbeleid van enkele wereldsteden, de schuldenlast van de derde wereld, de suikermarkt,...

Het historisch artikel in ons zomernummer belichtte dit keer de val en ondergang van de beschaving op het Paaseiland. Hoe een beschaving in enkele eeuwen tijd de grondstoffen onder de eigen voeten consumeerde en vervolgens volledig instortte. Het was een verhaal dat tot heel wat nadenken stemde:

“Door de bevolkingstoename raakten de natuurlijke hulpbronnen van het eiland uitgeput. De meeste vogels die op het eiland leefden waren tegen het eind van de 16e eeuw uitgestorven en de wouden die het eiland ooit bedekten waren volledig verdwenen. Geen hout voor brandhout, geen hout meer om de Moai vanuit de groeve naar andere delen van het eiland te transporteren, geen hout meer voor kano's. Dolfijn verdween van de menukaart en maakte plaats voor kustvissen. Vermoedelijk is er op het eiland aan het einde van de 16e eeuw hongersnood uitgebroken. En die hongersnood leidde tot een bloeddorstige burgeroorlog waarbij de eilandbewoners zich tegen elkaar, hun leiders en hun godsdienst keerden. De bevolking ging elkaar te lijf met stenen

wapens en werd gedecimeerd. Archeologische vondsten doen zelfs vermoeden dat kannibalisme zijn intrede deed....”

En verder blijft de column van Erik Paredis tot heel wat hilariteit of leedvermaak leiden.

BIBLIOTHEEK

In onze bibliotheek staan momenteel 1000 uitgaven over Duurzame Ontwikkeling en aanvullende informatie. De vrijwilliger die vijf jaar onze werken heeft beheerd liet weten er in december 2005 mee op te houden na een fijne en boeiende tijd bij ons doorgebracht te hebben. Er zal een nieuwe vrijwilliger worden gezocht om dit belangrijke werk over te nemen.

De uitleen van de werken is voor een deel aan eigen medewerkers voor interne capaciteitsopbouw en deels aan studenten en andere geïnteresseerden. De catalogus is raadpleegbaar via Felnet, een netwerk van documentatiecentra voor milieuliteratuur.

www.felnet.be

PUBLIKATIES

'Word een held, red de aarde'

Onderwijsboek 13.40 uitverkocht
Bijbehorende doeboekjes gratis

'Op goede voet met de aarde,'

Brochure vrije bijdrage

Draaiboek Lokale Agenda 21

(laatste exemplaren!!) 5.00

Handleiding SLA21

gratis

De Magische Driehoek

over eco-efficiëntie, arbeid en fiscaliteit
gratis of downloadbaar

Vergroening van de fiscaliteit: onhaalbare kaart of politieke realiteit

gratis

Rapport Rio+10 conferentie 'Ecologische Schuld'

(nov 2001) downloadbaar

Memorandum Ecologische Schuld

downloadbaar

Onderzoek "Elaboration of the concept Ecological Debt"

(ism CDO en Ugent) (2004) downloadbaar

Het Zengende Zuiden

downloadbaar

LEDEN

Bioforum, Bond Beter Leefmilieu-Vlaanderen (BBL), Broederlijk Delen, Centrum Voor Natuur en milieu-educatie (CVN), Ecolife, Forum voor Vredesactie, Globelink, Groenhart, Greenpeace, KWIA – Steungroep voor Inheemse Volkeren, Koepel van de Vlaamse Noord-Zuidbeweging – 11.11.11, Netwerk Bewust Verbruiken (NBV), Netwerk Vlaanderen, Oxfam Solidariteit, Oxfam Wereldwinkels, Protos, Universitair Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking (UCOS), Velt, Vrede, Vredeseilanden, Wereldsolidariteit, Werkgroep Rechtvaardige en Verantwoorde Landbouw (Wervel), WWF-Vlaanderen.

BESTUUR EN AV

Er vond dit jaar tweemaal een Algemene Vergadering plaats. De eerste was op 29 april, de tweede op 2 december.

De Raad van Bestuur heeft in 2005 een wijziging ondergaan. Bogdan Van den Berghe heeft Karel Teck vervangen zowel als algemeen secretaris van 11.11.11., als ook als bestuurder bij VODO. De samenstelling was eind 2005 als volgt:

- Guido Van Steenbergen – voorzitter
- Danny Jacobs – secretaris
- Leen Laenens - penningmeester
- Bogdan Vanden Berghe – bestuurder
- Jan Vannoppen – bestuurder

Zij kwamen dit jaar vijf maal samen op 11 februari, 30 maart, 1 juli, 2 september en 17 november.

GEbruikte AFKORTINGEN:

ANPED: Northern Alliance for Sustainability

CDO: Centrum voor Duurzame Ontwikkeling (verbonden aan Universiteit Gent)

CSD: Commision on Sustainable Development (binnen de VN)

FRDO: Federale Raad Duurzame Ontwikkeling

HIVA: Hoger Instituut voor de Arbeid (verbonden aan KULeuven)

JADES: Justicia Ambiental, Deude Ecologica y Sustenibilidad (Milieurechtvaardigheid, Ecologische schuld en Duurzame Ontwikkeling)

OESO/OECD: Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling

Stedula: Steunpunt Duurzame landbouw

Tandem: Steunpunt milieu voor lokale overheden en verenigingen

ViWta: Vlaams Instituut voor wetenschappelijk en technologisch aspectenonderzoek (verbonden aan Vlaams Parlement)

UNCED: United Nations Conference on Environment and Development

VSDO: Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling

WTO: Wereld Handels Organisatie (World Trade Organisation)

Het Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling (VODO vzw)

is een samenwerkingsverband tussen een belangrijk deel van de nieuwe sociale bewegingen in Vlaanderen.

Dit overlegplatform wil het maatschappelijk debat over Duurzame Ontwikkeling stimuleren door het organiseren van gezamenlijke initiatieven, door studiewerk en door beleidsbeïnvloeding.

VODO is actief op het vlak van consumptie- en productiepatronen, de Ecologische Voetafdruk, Ecologische Schuld, vergroening van het belastingstelsel, duurzame landbouw, internationale handel, indicatoren voor Duurzame Ontwikkeling, Lokale Agenda 21 en vorming over Duurzame Ontwikkeling.

Daarnaast zetelt VODO in de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling. Is actief lid van de internationale netwerken ANPED, ENRED, en doet de coördinatie van JADES.